

OBRTNI VESTNIK

Strokovni list za povzdigo in napredek slovenskega obrtništva

„OBRTNI VESTNIK“
Izhaja mesečno dvakrat, in sicer:
vsakega 1. in 15. v mesecu ter
stane celoletno Din 40.—
polletno Din 20.—
posamezna šteč. Din 2.—

Oficijelno glasilo »Zveze obrtnih zadrug v Ljubljani« in »Splošne zveze
obrnih zadrug v Mariboru« ter slovenskih obrtnih društev v Sloveniji

Uredništvo in upravlštvo: Ljubljana, Beethovnova ulica 10.

Nefrankirani dopisi
se ne sprejemajo. Rokopisi se ne
vračajo. Ponatiski dovoljeni le z
navedbo vira.

Štev. pri poštni hranilnici
podružnici v Ljubljani 10.860

XI. letnik.

V Ljubljani, dne 1. oktobra 1928.

Št. 19.

Organizacija.

(Nadaljevanje.)

Pravega sistema obrtnih organizacij do sedaj v Sloveniji sploh nismo imeli. To kar danes imenujemo pri nas obrtno organizacijo, ne pride skoraj nikjer v poštev tako, da bi imelo kako veljavnost. Dokaz temu je dovolj to, če se kakšna obrtniška organizacija ožunači ter hoče svoje želje pri merodajnih činiteljih iznesti, se taki deputaciji pred nosom vrata zapro. Nasprotno pa se delavskim deputacijam kaj takega ne pripeti iz vzroka, ker imajo iste po svoji disciplini in organizatorični moči ugled in spoštovanje pri vseh oblastvih. Poudarjati je pri tem treba, da delavske deputacije, ki stavijo svoje prošnje ali zahteve pri oblastvih, niso sestavljene vedno iz samih delavcev, temveč reprezentira to organizirano delavstvo le maso, katero vodi po deputacijah kak že izkušen delavski organizator iz uradniških vrst, katerih imajo dovolj v svojih institutih, kakor pri Delavski zbornici, Delavski zavarovalnici, svojih konsumnih društvih itd. Iz tega je razvidno, da imajo dovolj sposobnih zastopnikov svojih organizacij in voditeljev, ki tudi radi pomagajo delavstvu, ker to delavstvo jim ravno da zaslužek. Da stoji danes delavstvo v toliki lastni moči, ga je privedla do tega le močna organizacija in pa stroga disciplina. V nasprotju je pa žal obrtniška organizacija, pri kateri najbrž tega ne bo mogoče nikoli doseči. Vzrok temu leži večinoma v podeželskem obrtništvu, osobito onem obrtništvu, ki se smatra kot kmeta in obrtnika. Taki obrtniki so najmanj pristopni. Ti se navadno izgovarjajo, da od obrta ne morejo živeti, ampak, da jih živi kmetijstvo, zopet se pa napram kmetijskim organizacijam izgovarjajo ravno nasprotno. Poudarjati pa moramo, da so tudi izjeme ter da se marsikateri dobro situirani podeželski obrtnik popolnoma zaveda svojih dolžnosti, dočim so mali obrtniki, za kojih zaščito se ravno borimo, vsled svoje nezavednosti nepristopni za kakršnokoli žrtev za organizacijo. Tak obrtnik se ne zaveda, da nima nikogar ob strani, ki bi ga ščitil v njegovih potrebah. Omenim naj samo nekaj primerov, in sicer: Kako zatreči razpaslo mazaštvo (fušarstvo), kako priti do ugodnega nakupnega vira in cenenejšega kredita, kako olajšati obrtniško davčno obremenitev, kako doseči svoboden čas dela, katerega danes delavstvo obrtništvu diktira itd. Vsa navedena vprašanja in še mnoga druga bi bilo lahko paralizirati edinole z močno organizacijo. Danes pa imamo na zahtevo delavskih organizacij osemurni delovni čas, katerega je vlada uzakonila. K temu pripomnimo, da bi se obrtništvo osemurnemu delovnemu času v splošnem ne protivilo, pač pa bi to naredbo prav odkrito pozdravilo, če bi obrtnik v osmih urah zaslužil toliko, da bi mu bilo mogoče preživeti sebe in svojo družino, česar pa v prevelikih primerih ni mogoče. Vzemimo primer: povprečno dober čevljar izdelava v 10 urah en par čevljev. Za par takih čevljev dobi čevljar, t. j. pomočnik, 35 Din, zasluži torej 3.50 Din na uro, pri osemurnem delu bi zaslužil le 28 Din, s katero vsoto naj bi preživljal sebe in družino. To naj bi uvidevali tudi diktatorji, da s takim zaslužkom živeti ni mogoče. Seveda po teoriji teh gospodov bi mogel zaslužiti tak pomočnik za en par čevljev toliko, da bi lahko živel, vzemimo 50 Din dnevno, to je skromna vsota, a tudi te skromne plače mu ne more dati noben čevljarski mojster, če noče, da bi propadel v konkurenci, če ne že pri domači industriji, pač pa pri tujem urvoženem fabrikatu. Samo že v tem primeru se lahko konstatira, da bi bil osemurni delovni čas začetek pogina obrtniškega obstoja,

posebno malih obrtnikov. V sličnih in enakih prilikah se nahaja vse drugo obrtništvo. Dalje se jasno vidi, kako oblastva obrtno organizacije vsled njene nepopolnosti bagatelizirajo v zatiranju mazaštva (fušarstva), katerega se dobrohotno tolerira; zato ga je pa tudi vedno več. Do takega postopanja od strani oblastev privede obrtništvo le njegova nezavednost in nediscipliniranost. Vredno bo, da navedemo primer, ki jasno pokaže postopanje oblastev napram drugim popolnoma organiziranim poklicem. Širom naše države, kakor tudi daleč preko nje, je svetu znano o dosedaj doseženih uspehih g. Poljšaka na polju zdravljenja raka. On kot nezdravnik, ampak kot strokovni učitelj meščanske šole, je po lastnem izumu na podlagi dokazov in prič, ki lahko vsak čas svetu pričajo, ozdravil bolnike, ki so trpeli na raku in drugih podobnih ranah, katerih pred njim noben zdravnik ni mogel pozdraviti. Baje je celo ozdravil zdravnike, seveda pa brez oblastnega dovoljenja — torej je mazač (fušar). Proti temu mazaštvu g. Poljšaka je nastopila vsa zdravniška organizacija, ki je potom zdravniške zbornice zahtevala od oblasti, da se g. Poljšaku takoj prepove nadaljnje zdravljenje, oziroma mazaštvo, čemur je oblast tudi ustregla ter dala g. Poljšaku prepoved do nadaljnjega zdravljenja. Zdravniška zbornica ni po našem mnenju tukaj tako strogo nastopila vsled nepravilnega ali celo škodljivega zdravljenja, ker tega mu še nihče dokazati ni mogel, marveč je tako ekstremno nastopila zaradi konkurence, ki preti zdravnikom od njegove strani. Vprašamo pa oblastvo, kaj je že storilo proti obrtnemu mazaštvu, ki uničuje legitimno obrtništvo. Naj navedemo še en primer močne organizacije. Pred nekoliko tridesetimi leti in še pozneje je še prav bohotno cvetelo zakotno pisaštvo, a organizirani odvetniki so znali sporazumno s sodiščem to zakotno pisarenje tako zatreti, da si danes niti dobro kvalificiran toda ne avtoriziran jurist tega ne upa podvzeti, ker ve, da bi bil takoj kaznovan.

Izpremembe in dopolnila k naredbi o odpiranju in zapiranju obratovališč.

G. veliki župan ljubljanske oblasti je izdal pod O. br. 2216/102 z dne 1. septembra t. l. vsem sreskim poglavarjem in mestnemu magistratu ljubljanskemu sledečo okrožnico:

Ministrstvo za socialno politiko je z razpisom z dne 8. avgusta br. 8374/IV. izdalo sporazumno z ministrstvom trgovine in industrije radi izvajanja člena 29. uredbe o odpiranju in zapiranju trgovinskih in obrtnih obratovalnic z dne 3. maja 1926., Ur. l. 167/51, nastopna

pojasnila:

Odredbe člena 29. omenjene uredbe se imajo z ozirom na odredbe členov 25. in 28. dotične uredbe na ozemlju Slovenije izvajati tako-le:

1.) v krajih, kjer se vrši samo ena služba božja, morajo biti obratovalnice odprte takoj po službi božji za čas dveh ur.

2.) v krajih, kjer se vrši več služb božjih, določi čas, ko smejo biti obratovalnice odprte, dotična občina, ki pa mora poročati o tem svojemu predpostavljenu nadzornemu oblastvu.

S tem se izpremene tozadevna določila členov 6. in 9. moje naredbe z dne 8. julija Uradni list 240/66, kar bo naknadno objavljeno v Uradnem listu.

O tem obvestite nemudoma vse občine svojega območja.

Oveščam Vas nadalje, da velja po instrukcijah ministrstva za socialno politiko, ki sem jih prejel pod br. 8808/IV. z dne 2. avgusta 1928., za samostalne male prodajalnice tobaka še nadalje člen 5. pravilnika za prodajo tobaknih izdelkov na drobno, ki odreja, da smejo biti take prodajalnice odprte ob delavnikih od 6. ure zjutraj do 9. ure zvečer poleti in od 6. ure zjutraj do 8. ure zvečer pozimi, brez opoldanskega odmora. Ob nedeljah in praznikih pa morajo biti take prodajalnice zaprte samo ob času službe božje.

V tem zmislu se naknadno izpremeni določilo člena 15. moje naredbe.

Končno opozarjamo na tiskovno pogreško v členu 21. moje naredbe glede fotografskih obratovalnic. Določila tega člena se imajo pravilno glagati, da smejo biti take obratovalnice odprte zvečer do 19. ure in ne samo do 16. ure, kakor je navedeno v tem členu. Pogreška se bo popravila v dopolnilni naredbi.

Denarne kazni je po členu 28. moje naredbe v zmislu navodil ministrstva za socialno politiko br. 8808/IV. izrekli po doslej veljavnih obstoječih zakonskih predpisih, ako bi pa takih predpisov ne bilo, pa na račun državne blagajne. Priporočam pa milo postopanje, dokler se stvar naredbenim potom končno ne uredi. Na vse hibe in težkoče, ki bi se pokazale pri izvajanju naredbe v praksi, me opozorite. Veliki župan: dr. Vodopivec s. r.

Nehvaležen trud.

Že v zadnji številki našega lista smo grajali dejstvo, da je zastopnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo g. Ivan Ogrin na protestnem zborovanju dne 3. septembra t. l. v Kazini zagovarjal osemurni delavnik, češ, »tudi mi obrtniki lahko shajamo z osemurnim delavnikom.« Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani, pozneje pa tudi Vrhovni obrtniški svet sta zahtevala od zbornice, da ta neprimeren korak g. Ogrina popravi.

Dne 7. septembra se je vršila seja obrtnega odseka Zbornice TOI, na kateri je g. Ogrin kot načelnik tega odseka doživel isto blamažo kakor na protestnem zborovanju. Odsek je sprejel resolucije in g. Ogrin se tudi morda še spominja, da so njegov nastop na protestnem zborovanju obsojali tudi njegovi politični pristaši, ki tvorijo večino v odseku.

G. Ogrin pa hoče postati na vsak način prvooboritelj za 8urni delavnik. Objavil je v »Slovincu« z dne 26. septembra pod zaglavjem »Odgovor« tako plitek članek, da ga je težko prisojati njemu, kot dolgoletnemu političnemu borcu.

V članku pravi, da se je z njegovim stališčem na shodu strinjala večina zborovalcev, ki jih je g. Rebek kot načelnik Zveze obrtnih zadrug povabil na shod po svoji uvidevnosti.

Mi pa smo povsem drugega mnenja. G. Ogrin v svojem navdušenju najbrže ni čul ogorčenih kliče, kakor »molči, dol z njim« itd., in g. Rebek, seveda ni mogel v prvem momentu niti takoj do besede, ker so g. Ogrina spremljali za njega ne baš laskavi izrazi.

Končno naj se pa g. Ogrin vendarle enkrat že odvadi večnega zavijanja. Zveza je povabila na shod prav vse zadruge in obrtna društva, ker je

stanovska, ne pa kakšna strankarsko-politična organizacija. Najmanj pa je g. Ogrin upravičen, predbacivati komu pristranost, ko je vendar že dovolj znano, da je baš on tisti, ki gleda vse iz stališča SLS.

Zakaj pa se zavzema g. Ogrin za 8urni delavnik, če zakon o zaščiti delavcev dovoljuje po naravi in vrsti posla 8urno do 10urno delo? Baš zato, ker je njegova stranka že leta 1900. sprejela v svoj program 8urni delavnik. G. Ogrin pa se menda sam tega programa ne drži!

Obrtništvo hoče nesporen 10urni delavnik. Ali se zdi g. Ogrinu prav, da Inspekcija dela preganja obrtnike, da jim nalaga globe, da jih nadzira celo orožništvo, če prekoračijo 8urni delavnik? Če plačuje obrtništvo težke davke, če ga obkłada državna uprava z vsemi mogočimi bremenji, če ga ugonablja šušmarstvo, potem je menda tudi upravičeno, da se bori za svoje interese, če so v programu kake stranke ali pa ne. Obrtništvo se dolga leta že bori proti šušmarjem, za katere ne velja noben delovni čas. G. Ogrin bi imel jako hvaležno polje, če bi posegel tudi v to vprašanje, če bi se tudi tako energično zavzel za znižanje davkov, če bi malo bolj globoko posegel v nekatere obrtne stroke, ki se naravnost borijo za svoj obstoj itd. Tega g. Ogrin ne stori, ker takih važnih narodno-gospodarskih problemov najbrž njegov strankarski program ne predvideva.

Nobena, še tako lepa maska ne pristoja več g. Ogrinu, pa čeprav podaja odgovore kot podpredsednik zbornice in član obrtnega odseka. Obrtni odsek je sprejel predloge g. Rebeka glede 10urnega delavnika in resolucije, načelnik istega odseka pa v svojem odgovoru javno briskira te sklepe.

Jako značilno pa je, kako delavstvo sodi o Ogrinovem ognjevitnem boju za 8urni delavnik.

Zato doslovno objavljamo članek, ki ga je priobčil delavski list «Delavec» z dne 25. septembra t. l. pod zaglavjem: «Ljubljanski stavbenik g. Ogrin je govoril.»

Članek se glasi: «Dne 2. septembra t. l. je sklicala v Ljubljano Zveza obrtnih zadrug shod, na katerem je zahtevala uvedbo deseturnega delavnika. Ta shod je pozdravil tudi klerikalec g. Ogrin kot zastopnik Trgovske in obrtne zbornice. Obrtniki ga niso hoteli poslušati, (op. ured. «Obrtnega Vestnika»: g. Ogrin pa pravi, da so mu pritrjevali), ker je zagovarjal 8urni delavnik, češ, da je njegova stranka sprejela v program že na prvem katoliškem shodu leta 1900. osemurni delavnik.

G. Ogrin je na tem shodu govoril za osemurni delavnik očitno samo iz političnih vzrokov, ker je shod obrtnikov imel demokratsko lice. (Op. ured. «Obrtnega Vestnika»: Uredništvo «Delavca» je pa tu v zmoti!) Toda nas to ne sme motiti. G. Ogrin sam je stavbenik, industrijec, ki še do danes v svojih obratih ni uvedel 8urnega delavnika, dasi ga ima v svojem političnem programu že 28 let (oh, kakšna doslednost med besedami in dejanjem! — Op. ured. «Obrtnega Vestnika») zato, da z njim dela zase in za svojo politično stranko reklamo. V praksi, v svojih obratih, kjer ga nihče ne ovira, izvajati programske zahteve svoje stranke, pa tega ne stori. Nasprotno, kakor smo informirani, v njegovih obratih sploh niso uvedene najboljše delovne razmere in je marsikaj, kar bi morali grajati.

Delavstvu naj bo to dejstvo nov dokaz, kako neresne so besede kapitalističnih reprezentantov in kako neresne so socialnopolitične zahteve v programih meščanskih političnih strank.

Vedeli smo to že, ali če to pove javni funkcionar javne korporacije, je pa treba to tudi za beležiti s posebnim poudarkom.»

G. Ogrin, pogledite, kako Vam je celo delavstvo hvaležno za Vaš trud! Vi pa pravite, da Vam je obrtništvo pritrjevalo, ko Vam niti delavstvo noče.

Blamaža, blamaža — in če Vam smemo dati, g. Ogrin, lep nauk, takole per memoriam eternam — Si tacuisses...

Vajenska in pomočniška razstava v Mariboru.

Zopet se je bila sprožila misel o vajenski in pomočniški razstavi. Razstava se je vršila od 2. do 9. septembra 1928. v dvorani «Union» v Mariboru in je obsegala območje mesta Maribora in okolico. To nalogo je razumel prav dobro izvršiti predsednik obrtnega društva g. Miho Vahtar. Za letošnjo razstavo je bil določen popolnoma drug raz-

stavni razpored kakor druga leta, ki se je tudi izkazal kot prav dober. Razstava je bila kakor nekaka strokovna razstava, ker je bilo prepuščeno zadrugam, da so izdelke svojega naraščaja popolnoma po svoje razvrstile na razstavnem prostoru in je prišla vsaka stroka popolnoma do veljave. Vodstvo razstave je prevzelo Slovensko obrtno društvo. Ocenio so izvršile zadruge po svojih preizkuševalnih komisijah. Razen glavnega razstavnega zbora se je pritegnilo k sodelovanju tudi veselični odsek Slovenskega obrtnega društva, ki ga je vodila ga. Kitzlerjeva s pomočjo društvenega tajnika g. Senice. Ta odsek je skrbel za koncert na predvečer in pa med časom razstave. Na predvečer razstave se je priredil na verandi restavracije «Union» koncert s sodelovanjem pevskega zbora in godbe «Drava». Uprizorila se je tudi šaloigra «Ne kliči vraga», ki jo je naštudirala ga. Založnikova. Razstavljalcev je bilo preko 400, razstavljenih predmetov pa okoli 600 komadov. Zelo veliko število razstavljalcev je dala Skupna obrtniška zadruga za okolico Maribor na Teznu. Načelnik te zadruge g. Šabeder je naravnost tekmoval z drugimi zadrugami, ki jih je prekosil z večjim številom razstavljalcev kakor mesto, ki je imelo veliko lažje delo kakor pa zadruga za okolico, ki je razpredena na več kilometrov. G. Šabeder se je zavedal svoje dolžnosti, da je treba dati spodbudo tudi podeželskemu naraščaju. Uspeh je bil pri tej zadruzi prav dober. K temu agilnemu delu pa čestitamo g. načelniku Šabederju in priporočamo onim gg. načelnikom, ki se niso zavedali, da je njihova dolžnost, naraščaj vzpodbujati k pridnemu delu, da prihodnjič popravijo, kar so sedaj zamudili. Mnogo jih je, ki ne vidijo, da se odtuja pomočnik in vajenec svojemu učnemu mojstru. Vzelo se mu je ljubezen do svojega obrta. Treba je torej skrbeti, da bo tudi z dušo v svoji delavnici. Vse to so pa zamudili tisti gospodje, ki niso sodelovali na letošnji vajenski in pomočniški razstavi.

Dne 2. septembra dopoldne se je vršila slavnostna otvoritev, katere so se udeležili zastopniki oblastev, uradov in korporacij. Veliko županstvo je zastopal ministerijalni tajnik g. dr. Pfeifer, sresko poglavarstvo desni breg okrajni glavar g. Levičnik, sresko poglavarstvo levi breg okrajni glavar g. Makart, mestno občino podžupan g. dr. Lipold in magistratni svetnik g. Rodošek, oblastni odbor g. Matko Kranjc, obrtnopospeševalni urad zadrugi nadzornik g. Založnik, oblastno inspekcijo dela g. inž. Šorli, Zbornico za trgovino, obrt in industrijo zbornični član g. inž. Krejči, obrtno-nadaljevalno šolo g. profesor Fink, Splošno zvezo obrtnih zadrug načelnik g. Bureš, zvezo trgovskih gremijev predsednik g. Weixl, zvezo gostilničarskih zadrug predsednik g. Oset in Slovensko obrtno društvo v Celju odbornik g. Kolšek. Prisostvovalo je otvoritvi tudi veliko število zadrugnih načelnikov. Pred otvoritvijo se je napolnila galerija v dvorani «Uniona» do zadnjega kotička. Predsednik Slovenskega obrtniškega društva in predsednik glavnega razstavnega odbora g. Miho Vahtar je pozdravil navzočne goste in obiskovalce, ki so prihiteli gledat napredek mariborskega naraščaja, in obrazložil pomen razstave ter predložil napredek naraščaja od leta 1927. na 1928. in zaprosil podžupana mesta Maribora g. dr. Lipolda, da otvori razstavo. Z izbranimi in poučnimi besedami je podžupan g. dr. Lipold otvoril razstavo. (Čestitke so izrekli glavnemu razstavnemu odboru po vrsti gospodje, kakor so zgoraj imenovani. Nato so si ogledali razstavo. Vsi zastopniki so se prav laskavo izrekli o napredku mariborskega naraščaja. Ker pa nista hoteli zaostati v marljivem sodelovanju gostilničarska in mesarska zadruga za sodelujočimi zadrugami, sta isti s svojimi prispevki v naturalijah omogočili zakusko pod vodstvom ge. Kitzlerjeve in tajnika g. Senice, katera je v vsakem pogledu zelo pohvalno izpadla. Na zakuski je bilo 72 udeležencev. Popoldne se je pogostilo vse navzočne vajence in pomočnike v beli dvorani, kjer sta stregla neumorno ga. Kitzlerjeva in društveni tajnik g. Senica. Pogrešali smo pa na prireditvi naše narodne zastopnike, ki so bili tudi vabljeni. Da pa ostane vsem zastopnikom oblasti in korporacij ta dan v trajen spomin, je slikal udeležence zakuske društveni član fotograf g. Japelj. Medtem je ogledovalo občinstvo razstavo in se je vsak poedini prav laskavo izrazil o napredku naraščaja kakor tudi okusni razdelitvi razstavljenih predmetov. Posebno hvalo so želi vrtnarji, ki so pripomogli do slavnostnega obeležja razstave s krasnimi cvetlicami. Brivska zadruga

je uredila svoj salonček tako okusno, da se je vsak zadržal dlje časa pred razstavljenimi predmeti in občudoval njihovo umetnost. Poleg brivskega salončka sta se nahajala še dva salončka šivilj, ki sta tako še bolj oplešala razstavno dvorano. Razen omenjenih so tekmovala modistinje s krasnimi modeli klobučkov, nadalje klobučarstvo, krojaštvo, pečarstvo, čevljarstvo, slaščičarstvo, kovinarji, sedlarji, knjigovezi, sodarji, kolarji, tapetniki, mizarji, slikarji, kotlarji itd. Občudovanje so zbudili tudi usnjarski izdelki. Tudi te razstave so se udeležili vajenci tovarne za dušik v Rušah, vajenci delavnice državne železnice v Mariboru, Tovarne kovin in tovarne Zerković na Teznu pri Mariboru.

Razstavo so obiskali tudi v lepem številu inozemci, ki so se jako laskavo izjavili o razstavljenih predmetih. Nekateri so izjavili, da se tudi na Dunaju ne najdejo bolje izdelani obrtniški predmeti kakor jih nudi tukaj vajenska in pomočniška razstava. Vsi tisti, ki so mišljenja, da se v Mariboru ne dobijo tako dobro izdelani predmeti kakor v inozemstvu, naj vedo, da smo enaki z inozemstvom, če že ne boljši obrtniki. Spoštujmo domačega obrtnika, ki nam nudi dosti boljše izdelke, kakor so oni iz inozemstva, in pobijajmo s tem prekupovalce in šušmarje.

Taka prireditev zahteva mnogo dela in truda. Predsedniku Slovenskega obrtniškega društva gospodu Mihi Vahtarju in pa njegovemu pomagaču tajniku g. Senici izrekamo tem potom iskrene čestitke k lepemu uspehu in kličemo: na svidenje prihodnje leto pri razstavnem delu v dvorani «Uniona» v Mariboru! Razstava se je zaključila dne 9. septembra s prav dobrim moralnim uspehom. Kar se pa tiče finančne strani, bi bilo pač še mnogo želeli. Res je, da so priskočili na pomoč z denarnimi sredstvi oblastni odbor, mestni magistrat, posojilnica v Narodnem domu, Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani in tovarna za dušik v Rušah, vendar je pa to vse premalo, ker so bile vsote zelo skromne, posebno ona od Zbornice za trgovino, in obrt in industrijo v Ljubljani. Od obrtništva pa ni bilo mnogo pričakovati, ker nas loči še vedno ta nesrečna politična stena. Pogrešali smo seveda tistega faktorja, ki bi moral v prvi vrsti dati podporo ob takih prilikah — našo državno upravo. Upamo, da bo to naknadno storila.

Okrožnica glede potnikov in krošnjarjev.

Važno opozorilo velikega župana ljubljanske oblasti.

Veliki župan ljubljanske oblasti je poslal vsem sreskim poglavarjem in mestnemu magistratu v Ljubljani okrožnico, ki bi jo moral v lastnem interesu podrobneje poznati ne samo vsak trgovski potnik, ampak še bolj vsak trgovec. Okrožnica se glasi:

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani me je opozorila, da se dogajajo še vedno številni primeri nedopustnega detajlnega potovanja in krošnjarjenja in da se očitno dotični predpisi ne izvajajo z zadostno strogostjo.

Zato opozarjam na nastopno:

A. Iskanje naročil pri trgovcih (obrtnikih) in sploh pri osebah, ki uporabljajo ponujeno blago v svojem obratu.

Samostojni trgovci ali obrtniki, odnosno pooblaščenici (trgovski potniki), ki so v njih službi, smejo v splošnem iskati naročila samo pri trgovcih, tovarnarjih, obrtnikih, sploh pri takih osebah, ki uporabljajo ponujeno blago v svojih obratih in to tako v občini, kjer imajo stajališče svojega obrta, kakor tudi na potovanju izven občine stajališča svojega obrta. Pri tem pa ne smejo nositi s seboj blaga za prodajo (razen pri posečanju sejmov), ampak vedno samo vzorce.

Samo izdelovalci ur, zlatih in srebrnih predmetov, veletrgovci s temi predmeti, dalje trgovci z juveli in dragulji kakor tudi pri njih uslužbeni pooblaščenici smejo, če imajo stajališče svojega obrta v tuzemstvu, nositi s seboj na svojih poslovnih potovanjih ne samo vzorce, ampak tudi blago v primerih, ko je prodajanje tega blaga po vzorcih nemogoče. Seveda smejo tudi ti prodajati tako blago samo upravičenim preprodajalcem, ne pa tudi zasebnikom.

B. Iskanje naročil pri zasebnih strankah.

Če gre za iskanje naročil pri netrговcih in obrtnikih ali sploh pri osebah, ki ponujenega blaga v svojem obratu ne uporabljajo, je razlikovati dvoje:

I. Iskanje naročil v občini stajališča obrta.

1. Trgovcem (obrnikom) ali njihovim pooblaščenim je iskanje naročil na kolonialno, specerijsko in materialno blago tako v občini stajališča obrta kakor tudi izven stajališča obrta, pri zasebnikih, ki ponujenega blaga ne uporabljajo v svojem obratu, brezpogojno prepovedano. (§ 59., od. 2., obrt. r.) Obisk privatnih strank in sprejemanje naročil na predmete, ki spadajo v imenovane stroke, je vsakomur in povsod prepovedano. V spornih primerih, če gre za določitev, kateri predmeti spadajo v imenovane stroke, odločajo obrtna oblastva I. stopnje po zaslišanju zbornice za TOI.

Samostojni trgovski agenti smejo tudi na kraju stajališča obrta sklepati agenturne posle samo s takimi osebami, ki uporabljajo dotično blago v svojem obratu.

2. Iskanje naročil na drugo (razen na kolonialno, specerijsko in materialno) blago je trgovcem (obrnikom) ali njih pooblaščenim v občini stajališča obrta dovoljeno. (§ 59., od. 2., o. r.) Seveda velja tudi tu brezizjemno določilo, da smejo trgovci (obrniki) ali njih pooblaščenici pri obisku strank nositi s seboj samo vzorce in ne blago za prodajo.

II. Iskanje naročil izven občine stajališča obrta.

1. Iskanje naročil pri osebah, katere ne rabijo ponujenega blaga v svojem obratu, torej pri zasebnikih, je glede kolonialnega in materialnega blaga brezpogojno prepovedano.

2. Iskanje naročil glede drugega, razen kolonialnega, specerijskega in materialnega blaga, je trgovcem (obrnikom) ali pri njih uslužbenim pooblaščenim dovoljeno pri osebah, ki dotičnega blaga v svojem obratu ne uporabljajo, samo v posameznih primerih, na izrecen, pismen, na določeno blago se glaseč in na dotičnega trgovca (obrnika) naslovljen poziv, da se zgleda pri njih radi naročila določenega blaga (§ 59., od. 2., o. r.). V zmislu tega določila torej ni dovoljeno, da trgovci (obrniki) ali njih potniki obiskujejo privatne stranke zunaj občine stajališča svojega obrta brez predhodnega povabila, ni dovoljeno, da jim pri tem predlože v podpis že pripravljene in s seboj prinesene pozivnice, ni dovoljeno, da že na podlagi teh pozivnic sklepajo kupčije z dotičnimi strankami. Tudi ni v zmislu gorenjega določila dovoljeno, da bi se smelo sklepati posle že na podlagi splošnega vabila, ki ga je dobil trgovec (obrniki) od gotovega kroga odjemalcev, na primer uradnikov, delavcev pri kakem podjetju, ker tako ne more nikakor nadomestiti individualnega vabila splošno vabilo, ki ga mora nasloviti vsaka posamezna stranka na trgovca (obrnika). Tudi v zmislu zakona ne zadošča pozivnica, ki se glasi samo v splošnem na gotovo vrsto blaga, kakor na primer modno blago, sukno in drugo. Pozivnica se mora izrecno glasiti na določeno blago.

Samostojni trgovski agenti ne smejo sklepati agenturnih poslov z osebami, ki ne uporabljajo ponujenega blaga v svojem obratu, tudi ne na podlagi izrecnega pismenega poziva (§ 59., od. 3., obrtnega reda).

3. Dovoljeno je pa iskati naročila pri zasebnih strankah tudi brez predhodnega poziva in tudi zunaj občine stajališča obrta glede gotovih predmetov, med katere spadajo: 1. stroji in motorji kakor tudi njih deli; 2. stavbni material z vključitvijo umetnega kamnja vseh vrst, plošč iz probkovine, strešne lepenke in umetnega materiala za tlakovanje cest; 3. tehnični predmeti za kurilne, razsvetljevalne in vodovodne naprave; 4. leseni ruloji in žaluzije; 5. šivalni in pisalni stroji, bicikli; 6. motorna vozila, štampile, luksuzno perilo (perilo za lišp), to je perilo, narejeno iz ličnih (finih) tkanin, v veliki meri ozaljšano z olupševalnimi robovi, vezeninami, čipkami ali riši ter s podobnim. Gre torej izključno le za luksuzno perilo.

V zmislu § 59. obrtnega reda je dovoljeno ponujati od kraja do kraja pridelke poljedelstva in gozdarstva, ki, kakor mleko, jajca, sadje, zelenjava, naravne cvetlice, maslo, perutnina in les, služijo

vsakdanji potrošnji, nadalje naravna kislava voda, če to blago ponujajo od hiše do hiše ali na cesti producenti ali njih pooblaščenici ali upravičeni trgovci.

Vendar smejo politične oblasti iz sanitarnih ali tržno-policijskih ozirav na predlog posameznih občin tako prodajanje za gotove predmete in za gotov čas tudi prepovedati. (Nadaljevanje).

Iz organizacij.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, pasarjev in graverjev za ljubljansko oblast v Ljubljani naznanja svojim članom, da žal opaža pri pomočniških preizkušnjah vajencev našega obrta vedno večjo strokovno nepopolnost in pomanjkljivost, bodisi v praktičnem, kakor teoretičnem oziru. Veliko vajencev ne vé niti imena važnih delov posameznih predmetov, ki so jih popravili ali novo izdelali. Na razna teoretična vprašanja odgovoré zelo pomanjkljivo in površno, večkrat tudi popolnoma napačno, ali pa sploh ne vedó odgovora. Delo novo izdelanih in popravljenih predmetov, je pa v marsikaterem primeru tako, da nikakor ne opravičuje strokovno znanost rokodelskega pomočnika — četudi začetnika, ki se je učil štiri leta obrta. Iz tega se da jasno sklepati, da vajenci niso izrabili učno dobo, kakor bi to morali storiti, pri čemur je pa kolikor toliko kriv dotični mojster sam. Zadruga je doslej, z ozirom na vajenceve razmere, revščino staršev itd., izpregledala marsikateri pogrešek, nepopolnost in pomanjkljivost, ker bi sicer morala vsaj eni tretjini vajencev podaljšati učno dobo ali pa jih po preteku določene dobe vnovič poklicati k preizkušnji. — Zadržni odbor je o tem razpravljaj na odborovi seji dne 8. avgusta t. l. in po vsestranskem preudarku sklenil, da bo odsihdob komisija za pomočniške preizkušnje stroške postopala in zahtevala od vsakega vajenca brez izjeme tisto strokovno znanje, katero mora vsak pomočnik-začetnik brezpogojno imeti, in sicer iz sledečih razlogov: 1.) s površno in nepopolno strokovno znanostjo je ogrožen naš obrt, ki je bil zlasti v Sloveniji vedno na višku in ker se od pomočnika, ki se tekom učne dobe ni prisvojil za začetnika najpotrebnejšega strokovnega znanja, od njega tudi v bodoče tega ni pričakovati in 2.) ker se s takim naraščajem najbolj podpira šušmarstvo, ki je pridnemu in dobro kvalificiranemu obrtniku največji trn v peti. Pomočnika, ki se svojega obrta ni dovolj in le površno izučil, ga mojster kot delavca rabiti ne more in ga vsak delodajalec po nekaj dnevih preizkušnje odpusti. Ker pa mora končno vsak človek živeti, je potem tak pomočnik prisiljen, da seže po nedovoljenem šušmarstvu, kar je dotičnim naročnikom, še bolj pa upravičnim obrtnikom v veliko gmatno škodo. Radi teh žalostnih resničnih dejstev priporoča zadruga svojim članom sledeče postopanje v bodoče: 1.) Vajencev naj se vzgoji le toliko, kolikor jih je za naraščaj neobhodno potrebno. Prekomerno število obrtnega naraščaja producira brezposelnost in vodi dotično obrt v propast in pogubo. Veliko pomočnikov je prisiljeno radi brezposelnosti si iskati službe v državnih in zasebnih zavodih in se navadno potem tudi taki bavijo v svojem prostem času s šušmarstvom. 2.) Sprejemajo naj se po možnosti vajenci s čim večjo šolsko predizobrazbo in dobrim vedenjem, ker le od takih vajencev je pričakovati popolne strokovne izobrazbe in jamčijo za dober obrtni naraščaj, posebno za naše obrte, ki spadajo med fino mehaniko. 3.) Preizkusna doba vajenca traja štiri tedne. V tem času mojster lahko ugotovi, ali je dotični vajenec fizično in moralno sposoben za obrt, šele potem naj se napravijo učne pogodbe in predlože zadrugi. V nasprotnem primeru pa naj se vajenec že pred sklepom učne pogodbe odpusti. 4.) Vajenca naj mojster takoj pri vstopu v učno razmerje pouči, da se z vso pridnostjo in vnemo poprime njegovega bodočega življenskega poklica in stremi za tem, da se bo zanimal za vse podrobnosti in za vsako posamezno stvar, ki spada v njegov obrt, ker si lahko le na ta način prisvoji ono strokovno znanost, ki se bo od njega, kot poznejšega pomočnika zahtevala. Opozori naj se tudi, da bo moral vse to dokazati po končani učni dobi pri pomočniški preizkušnji. 5.) Dolžnost mojstra je, da vajenca tekom učne dobe uvede v vse panoge obrta in da vajenca primerno nadzoruje pri delu, ga poučuje v vseh podrobnostih obrta in tudi mojster vedno stremi za tem, da si pridobi vajenec primerno strokovno znanje. Če bi bilo to mojstru samemu nemogoče, naj za to določi sta-

rejše in dobro kvalificirane pomočnike. Če se bo vajenec in mojster držal teh nasvetov, ni dvoma, da si bo vajenec tekom učne dobe — to je v štirih letih prisvojil več praktične in teoretične znanosti kakor se je to doslej godilo. 6.) Mojster naj se zanima za vajenca tudi izven delavnice, to je, kam v prostem času zahaja, kakšne družbe poseča itd. Predvsem pa mora mojster gledati na to, da vajenec pridno in točno obiskuje ves čas učne dobe obrtno-nadaljevalno šolo. Pri preizkušnjah se je tudi dognalo, da nekateri vajenci ne znajo niti najenostavnejših in najlažjih računov in drugih šolskih predmetov, ki so mu že kot pomočniku, kaj šele kot poznejšemu mojstru neobhodno potrebni. 7.) Z vajencem naj se ravna primerno strogo, vendar pa z vso dobrohotnostjo in uvidevnostjo, ter vpliva na to, da bo vajencu zadostovala že samo dobra beseda ali pa opomin. Eventualne prestopke, slaba dejanja ali nepokorščino lahko mojstri naznanijo zadrugi, ki bo na zahtevo mojstra potrebno ukrenila. Vsak mojster je v prvi vrsti odgovoren za primerno izobrazbo svojega vajenca in ne sme mu biti vseeno, ali vajenec po končani učni dobi kot pomočnik kaj zna ali ne. Ne gre, ne pri mojstru in tudi ne pri vajencu samo za to, da so pretekla štiri učna leta in da je vajenec postal pomočnik, ampak v prvi vrsti za to, da tudi kaj zna in razume in da ne bo v breme samemu sebi in drugim. Načelstvo.

Zveza obrtnih zadrug v Ljubljani

bo izdala tudi letos

Obrtniški koledar za leto 1929.

Cena 13.50 Din
s poštnino vred.

★

**Obrtniki, ne kupujte
drugih koledarjev
in naročite takoj
„Obrtniški koledar“.**

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, graverjev in pasarjev za ljubljansko oblast v Ljubljani opozarja svoje člane: Meroizkusno nadzorništvo v Ljubljani nas je z dopisom z dne 17. septembra 1928., št. 1721., naprosilo, da obvestimo vse svoje člane, da morajo v bodoče po zakonu (razglašenem v Uradnem listu 70/28) o kontroliranju čistine izdelkov iz zlata, srebra in platine, čl. 7., predlagati temu nadzorništvu v pregled in žigosanje izdelke, opremljene z imenskim žigom, in pismeno prijavo, v kateri je treba navesti število, vrsto, težo v gramih in čistino predmetov. Ta prijava je oproščena vsake kolkovine. — Načelništvo.

Zadruga urarjev, zlatarjev, optikov, pasarjev in graverjev za ljubljansko oblast v Ljubljani obvešča svoje člane urarje, da je poslalo okrajno sodišče v Metliki zadrugi nastopni dopis: «Tukajšnji varovanec Leopold Novak iz Semiča št. 158, rojen 3. avgusta 1914., sirota brez očeta in matere, bi se rad učil urarstva, katero obrt je pred leti izvrševal tudi njegov oče. Deček je z dobrim uspehom dovršil osnovno šolo, je zdrav in za svojo starost primerno razvit. — Prosimo sporočila, ali bi ga hotel vzeti kak mojster v uk. Ker je deček reven, bi nam seveda predvsem dobrodošel kak mojster, ki bi mu dal tudi hrano in stanovanje med učno dobo.» Kdor želi tega dečka v učno razmerje, naj prijavi to takoj zadrugi. — Načelništvo.

Razno.

Krajni šolski odbor obrtno-nadaljevalne šole v Središču je povodom dejstva, da je zbornica TOI mesto g. Zdravca imenovala drugega zastopnika v središki krajni šolske odbor, obžaluje ta ukrep imenovane korporacije, izrekel gosp. Zdravcu za njegovo dolgoletno požrtvovalno delo v prid omenjene šole zahvalo in priznanje.

Opozorilo prevzemnikom državnih del. Ker se nekateri prevzemniki državnih del, oziroma naprav, hočejo izogniti dolžnosti prijave svojih zaposlenih delavcev, odnosno plačila zavarovalnih prispevkov, je ministrstvo javnih del dalo nalog vsem podrejenim organom, da nobenemu prevzemniku oddanih del ne izplačajo zaslužkov, če ne prinese od pristojnega okrožnega urada za zavarovanje delavcev potrdila, da je vse delavce prijavil in plačal prispevke. Okrožni urad za zavarovanje delavcev bo šel vsem prizadetim na roke na ta način, da jim bo izstavljal plačilne naloge redno vsak mesec na isti dan. Potrdila o plačanih prispevkih pa bo izdajal po želji.

Opozorilo delojemalem in delodajalcem. Ker je ministrstvo za pošto in brzojav odločilo, da so javne borze dela, njihove podružnice in ekspoziture poštnine proste le v medsebojnem in uradnem prometu, podpisani urad ne bo sprejemal nobenih nezadostno frankiranih dopisov, zlasti pa ne bo odgovarjal nikomur, ki ni za odgovor priložil znamik. Nadalje se interesente opozarja, da

obsega delokrog podpisane podružnice do nadaljnjega sledeče sreze: Celje, Laško, Brežice, Šmarje pri Jelšah, Gornji grad in Slovenjgradec. Kraji iz ostalih srezov ljubljanske in mariborske oblasti spadajo v področje javne borze dela v Ljubljani, oziroma podružnice v Mariboru, zato prijav, naročil, dopisov, predlogov in pritožb iz krajev izven svojega področja podpisana podružnica ne bo upoštevala. Delojemalec in delodajalec se priporoča, da to pri dopisovanju z borzami dela v lastnem interesu vpoštevajo. — Podružnica javne borze dela v Celju.

Laško. Dne 23. avgusta t. l. je umrl pri nas strgarski pomočnik Konrad Blagatinšek, pomočnik usnjarskega in strgarskega mojstra g. Komarickija. Kakšno priljubljenost je rajni užival v Laškem, je pač najlepše pričal njegov pogreb, ki se ga je razen gasilnega društva in mnogobrojnega meščanstva udeležilo tudi polnoštevilno pevsko društvo «Hum», ki je zapelo pred hišo žalostinko «Vigred se povrne» in na pokopališču «Zbogom, Ti prijatelj mili». Naj počiva v miru!

Sedlarsko in tapetniško delavnico bi imel pri-liko ustanoviti dober sedlarski in tapetniški obrtnik v Laškem. Sedanji sedlarski mojster namerava dati svoj obrt in hišo v najem. Več se poizve pri Obrtnem društvu v Laškem.

Mojster, ali si že pregledal kontrolno knjižico svojega vajenca?

L. Mikuš
tvornica dežnikov

Ljubljana
Mestni trg 25
Ustanovljeno 1889.

Skrbno izdelovanje!
Največji izbor!
Najnižje cene!
Preobleke!
Popravila!

KREDITNO DRUŠTVO MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

DOVOLJUJE POSOJILA NA MENICE IN KREDITE
V TEKOČEM RAČUNU VSEM KREDITA
ZMOŽNIM OSEBAM IN TVRDKAM

AVGUST AGNOLA

Zaloga stekla, porcelana, kamenine, zrcal
in šlp. Kompletne opreme za gostilne,
restavracije, hotele, kavarne in bare.

Luksuzni predmeti.
Stavbno in umetno steklarstvo.

Telefon 2478 **LJUBLJANA** Telefon 2478
Dunajska cesta 10

Ph. Mr. R. Sušnik

Lekarna pri „Zlatem jelenu“

Moderno urejena lekarna, zaloga vseh domačih in tujih zdravilnih sredstev, mineralnih voda, obvezil, kirurških in toaletnih predmetov. Zdravniške ordinacije se izvršujejo točno po predpisih. Oblasstveno koncesijonirana oddaja strupov. Poštne pošiljave obratno.

LJUBLJANA, Marijin trg
Telefon šte. 2115.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ulica št. 50. (v lastnem poslopu)

Brzjavni naslov: Kredit Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2458, 2805 in 2806

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic in kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Delniška glavica:

Din 50,000.000.—

Skupne reserve: okrog

Din 10,000.000.—

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: LJUBLJANA, Dunajska cesta

Podružnice in agencije:

Brežice Črnomelj Kranj Maribor Novi Sad Prevalje Rakek Slovenj Trst
Celje Gorica Logatec Metković Novo mesto Ptuj Sarajevo gradec Split

Brzjavni naslov:

BANKA LJUBLJANA

Telefon št.: 2261, 2413, 2502, 2503
in 2504

**Priporoča se za vse
bančne posle**

O B R T N A B A N K A

v Ljubljani

Centrala: Kongresni trg 4.

Podružnica: Ljutomer

Telefon št. 2508

Telefon št. 2508

Račun pri poštini hranilnici v Ljubljani št. 12.051

Daje kredite v obrtne svrhe, pospešuje ustanavljanje obrtnih in industrijskih podjetij, izvršuje vse bančne transakcije najkulantneje. Vloge na knjižice in na tekoči račun se obrestujejo kar najugodnejše, vezane vloge po dogovoru primerno više.

Telefon
šte. 2016.

USTANOVLJENO LETA 1889.

Poštni ček
10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica)

Ljubljana, Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja
nad 300 milijonov
dinarjev.

Stanje vložnega denarja
nad 1200 milijonov
kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilniškega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.